

Isparta'nın Çağdaş Yapılarında Strüktür ve Malzeme

Kübra SÜMER HAYDARASLAN¹

*Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, E-mail: kubrahaydaraslan@sdu.edu.tr
ORCID iD: 0000-0003-0663-6141*

ÖZ

Bina inşa etme yöntemleri endüstri devrimi ile değişmiştir. Türkiye'de bu değişimler 1950 yılları başlarından itibaren görülmeye başlamıştır. Öncelikle kamu yapılarında beton, çelik ve geniş cam kullanımı artarken, diğer binalarda da yaygınlaşmıştır. Bu binalar Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerinde inşa edilirken daha sonra daha küçük illerde de inşa edilmiştir. Bu illerden biri de Isparta'dır. Isparta'da 1950 yıllarında inşa edilen çağdaş mimari özellik gösteren farklı işlevlerde birçok yapı bulunmaktadır. Bu bölümde Isparta'da inşa edilmiş şu an kullanımda, kullanım dışı ya da yıkılmış olan farklı özellikteki yapılar strüktür ve malzeme özellikleri açısından incelenmiştir. Çalışmada binaların dönemin belirleyici özelliği olan betonarme sistem ile inşa edildiği görülmüştür. Ayrıca çatı sistemi olarak ahşap kırma çatının çoğunlukla kullanıldığı ancak sanayi, idari ve konaklama gibi yapılarda teras çatının da kullanıldığı görülmüştür. Çalışmada ayrıca malzeme kullanımına bakıldığında duvarlarda tuğlanın, döşemelerde betonarme döşemenin, pencere ve kapılarda ise çoğunlukla ahşap doğrama kullanıldığına ulaşılmıştır. İncelenen binalar betonarme iskelet sisteminin kullanımı, doğramalarda tasarım değişimleri, bina cephelerinde taşıyıcı sistemlerin algılanması gibi özellikler açısından dönemlerini yansıtan nitelikli binalardır. Halen kullanımda olan binaların korunması dönemin özelliklerini temsil etmeleri açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Isparta yapıları, çağdaş yapı, yapı strüktürü, yapı malzemesi, çağdaş mimari.

Structure and Material in Contemporary Buildings of Isparta

ABSTRACT

After the industrial revolution, building construction methods changed. These changes in Turkey started in the 1950s. While the use of concrete and steel has increased primarily in landmarks such as public buildings, the combined use of concrete and steel has increased in other buildings. While these buildings were first built in big cities of Turkey such as Ankara and Istanbul, they were later built in small cities. There are many buildings with contemporary architectural features built in the 1950s in Isparta. In this section, these buildings are examined in terms of structure and material. At the end of the study, it was seen that the buildings were built with the reinforced concrete systems. In addition, wooden hipped roof is mostly used as a roof system, but terrace roofs were also used in buildings such as industry, administration, and accommodation. In the study, it was also found that bricks were used in the walls, reinforced concrete flooring in the floors, and wooden joinery in the windows and doors. The buildings examined in the study are qualified buildings that reflect their periods in terms of features. The preservation of the undestroyed buildings reflecting the characteristics of the period is important in terms of representing the characteristics of the period.

Keywords: Isparta, contemporary building, building structure, building materials, contemporary architecture

halen kullanılmaktadır. Oldukça sade tasarımı ve döneminin yüksek binası olması açısından dikkat çekicidir. Betonarme iskelet sistemin yalın kullanımı ile öne çıkmaktadır. Zemin kat ile koparılan ara katı sayesinde binanın zeminde yüzen tasarımı ile dönemi yansıtan nitelikli bir yapıdır. Isparta'da dönemin dini yapıları arasında en dikkat çekici olanı Yayla Cami'sidir. Cami betonarme iskelet sistem ile inşa edilmiş olup cephe karakteristiği açısından dönemini yansıtmaktadır. Caminin saydam yüzeyleri yer yer tuğlalarda yapılan boşluklu tasarım ile yarı saydam hale getirilmiştir. Dini yapılar arasında dönemini yansıtan nitelikli yapılar arasındadır. Çalışmada incelenen binalar betonarme iskelet sistemin kullanımı, doğramalarda tasarım değişimleri, bina cephelerinde taşıyıcı sistemlerin algılanması gibi özellikler açısından dönemlerini yansıtan nitelikli binalardır. Halen kullanımda olan binaların özgünlüklerini koruyarak kullanımının sağlanması dönemin özelliklerini temsil etmeleri açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

Gürkan, B. (1996). *20 yy. Batı mimarisinin 1950-1990 arası ülkemiz mimarisindeki ve bir örnek olarak büro binaları üzerindeki etkileri* [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal tez merkezi / <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> .

Yergün, U. (2002). *Batılılaşma dönemi mimarisinde, yapım teknolojisindeki değişim ve gelişim*. [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Ulusal tez merkezi / <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> .

Ching, F.D.K. (2001). *Çizimlerle bina yapım rehberi*. Yapı Yayın.

Çakıroğlu, B. (1996). *Geleneksel konut mimarisinde cephe düzeyinde malzeme ve biçim incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Ulusal tez merkezi / <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> .

Eldem, S. H., & Soygeniş M. (2005). *Yapı 1- 2- 3- 4*. Birsen Yayınevi. .

Yücesoy, L. (2007). *Temeller, duvarlar ve döşemeler*. Yapı yayın.

Sümerkan, M. R. (1990). *Biçimlendirilen etkenler açısından doğu karadeniz kırsal kesiminde geleneksel evlerin yapı özellikleri* [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Ulusal tez merkezi / <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> .

Çelebi Karakök Meryem Elif, Gökarslan Ayşe Betül (2012). *As an example of urban space square investigation of Isparta Kaymakkapı Square and architectural heritage structures*. Megaron, 7, 47-62. Doi: 10.5505 (Yayın No: 407638)

Yakartepe Meryem Elif, Gökarslan Ayşe Betül (2012). *Isparta Ptt Binası*. Docomomo Türkiye Ulusal Çalışma Grubu Poster Sunuşları Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları VIII, (1)(Yayın No:408077)

Anonim (1968). *1967 Isparta İl Yıllığı*, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Ankara.

Anonim (1973). *1973 Isparta İl Yıllığı*, Yeni Matbaa, Isparta.

Anonim (1983). *1983 Isparta İl Yıllığı*, Isparta Valiliği, Isparta.